

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Tiskovni sklad „Vigredi“.

Došli so nam še nastopni prispevki :

Katarina Kocjančič, Rečica, p. Bled	Din	5'—
I. Hutter, Sv. Jakob v Rožu, Koroško, Avstrija	»	18'—
Fr. Gosak, Poljčane	»	5'—
Skupaj danes	Din	28'—
Zadnji izkaz	»	2395'25
Skupaj	Din	2423'25

Najsrčnejša hvala in ponovna prošnja za pomoč !

Pozor !

Današnji številki smo priložili opomin, namenjen seveda samo onim cenj. naročnicam in naročnikom, ki nam za l. 1927 še niso nakazali nikake naročnine. Vsem, ki se vabilu za plačilo proti pričakovanju ne bi odzvali, bomo primorani 7. številko »Vigredi« ustaviti.
 !Bog živi!

Uprava dekl. lista „Vigred“.

Mehanično umetno vezenje zastorov, perila, monogramov, zastav, oblek, entlanja, vložkov in čipk, ažuriranje.

Matek in Mikeš, Ljubljana

poleg hotela »Strukelj«

Predtiskanje in prebadanje vzorcev za ženska ročna dela. Brezkonkurenčna izvršitev in zelo cena dela.

Vsebina:

R. L. T.: Upodobi moje srce	121	Rožni dom	
Večerni razgovori pri gospej Eli	122	Francka G.: V službi Kristusa Kralja	137
P. Krizostom: Rože so se usule	123	Od srca do srca	138
Henriette Brey — A. Lebar: »Je pa davi slan'ca pala...«	123	Vigrednica-gospodinja	139
Slavko Savinšek: Združena Slovenija	126	Kako je drugod	141
Slavko Savinšek: Iz življenja v življenje	133	Organizacija:	
Mira: Rdeča roža	136	Iz orliške centrale	141
Francka Zupančič: Kostanj	136	Sestre sestram	142
Ksaver Meško: Koroške pesmi	137	V oceno smo prejeli	144

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

LETO V / V LJUBLJANI, 1. JUNIJA 1927 / ŠTEV. 6

R. L. T.:

Upodobi moje srce ...!

Če začujemo besedo sreča, nas objame smehljaj in v naše oči se naseli pričakovanje. Odkod le to?

Ali ne odtod, ker neprestano sanjamo o sreči in je pričakujemo? Iz dneva v dan gredo te naše sanje z nami in nas še ne zapuste, ko naši lasje že sivijo, ko okoli oči nastajajo prve gubice ...

In kaj je bistvo sreče, sestra?... Vem, v zadregi si, morda bi celo zardela, morda bi zašepelale ustnice kako ime ... Toda ...

Bistvo naše sreče je svetost naših src.

Kako to trdo zveni in od sile neuporabno za vsakdanje življenje!

In je vendar res. Samo tako srce je resnično srečno in poseda tisti vedri mir, ki ga svet z razkošjem in slastjo obeta, pa dati ne more.

Kdaj si bolj mirna — ali tedaj ko si uporna, ali tedaj, ko je tvoje srce vdano in pokorno?

Ali tedaj, ko v tebi ruje strast, ali tedaj ko ji odpoved kaže meje?

Ali tedaj, ko misliš nase in samo nase, ali tedaj, ko v nesebični ljubezni izvoliš kot svoj del premagovanje?

Ali tvojemu srcu podari večji mir javna pohvala, ali pa v tihoti storjeno dobro delo, ki ve zanj le Bog in angel varuh in ti?

Skrivnosti so v tem in preden si more dati človeško srce na ta vprašanja jasen in odkritosrčen odgovor, je treba mnogo trpeti in neredko nam teko celo solze.

Toda potem, ko nam postane jasno, da je naša sreča res v svetosti naših src, tedaj mine skrb in se spremeni v jasno gotovost, mine bridkost in preide v sladko tolažbo.

Roka, ki je še malo prej uporno odrivala križ, se ga ljubeče oklepa in oči, ki so videle poprej v vsakdanjih malih težavah samo trnje, ugledajo sedaj tudi bele in rdeče rože, in sredi trpljenja ujamejo božji smehljaj ...

O, Srce Jezusovo, če je temu tako in vemo, da je: upodobi naša srca po svojem Srcu! Da bodo sveta in srečna ...

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Navzoči so: Zdravnik, gospa Ela, Marjanica, Magda, Leon Ansgar.)

MAGDA: Veš, Marjanica, sinoči se mi je pripetilo nekaj posebnega. Saj poznaš Marijo, ki hodi z mojo sestro v šolo. Ni ji še petnajst let. Bila je pri nas. Ko smo se razgovarjale, kaj katera sedaj bere, pove ona neko knjigo, ki je res umazana. Razložila sem ji, da je škoda časa za take knjige in da ji to škoduje. Dala se je prepričati in rekla je, da bo takoj drugi dan nesla knjigo nazaj.

MARJANICA: No, ali je mar to kaj posebnega?

MAGDA: Da moreš biti tako nestrpna! Čez nekaj časa mi pa Marija stavi vprašanje, da hipno res nisem vedela nanj odgovora.

ZDRAVNIK (proti Leonu Ansgarju poredno): Hvala Bogu, še se gode čudeži.

MAGDA (ga samo zelo hudo pogleda).

LEON ANSGAR: In kakšno vprašanje je bilo?

MAGDA: Čemu svet sploh pusti, da se tiskajo knjige, ki so umazane, ko ima vendar sam od tega škodo?

ELA: In niste vedela na to odgovora? Saj smo že zadnjič o tem govorili. Vsaj nekaj sličnega je bilo.

MAGDA: Tisto sem pač uporabila in povedala še par misli o grehu in njegovih posledicah, ampak sama nisem bila posebno zadovoljna.

MARJANICA: To bi pa vendar lahko znala.

MAGDA: Dobro, kar povej...

MARJANICA: Odkar je greh na svetu, obstoja tudi nasprotstvo med dobrim in slabim; zato so tudi dobre in slabe knjige na svetu.

MAGDA: Ampak zakaj dobri puste, da se strup širi in zavajajo nedolžni?

MARJANICA: Ker ima hudo vedno večjo moč, ko dobro. In nas bolj mika.

LEON ANSGAR: To si dobro povedala, Marjanica. Ampak še ni vse.

ZDRAVNIK: Pa nam vi povejte! Neverjetno, na kaj ti otroci vse pridejo, jaz se v teh letih za take stvari še brigal nisem.

ELA: To je ena dobrih strani novega časa.

LEON ANSGAR: Zlo hoče prav tako rasti, kakor dobro. Dobro hoče zatreti zlo in obratno.

MARJANICA: Ampak, zakaj pa Bog dopusti toliko hudega: greha, bolezni, hudobije, strasti?

LEON ANSGAR: Kjer je življenje, tam mora biti boj. Le v boju se pokaže naša odločnost. Brez boja ni zmage, brez zmage ni krone.

MAGDA: Je že res. Ampak malo manj gorja in zla, pa bi ga bilo še vedno dovolj!

ELA: Glej jih no, vse hočejo preukreniti!

MARJANICA: O ne, me hočemo jasnosti. Je dobro če človek ve, na takale vprašanja pametno odgovoriti.

LEON ANSGAR: Magda, kar pravite glede preobilega gorja in zla na zemlji, češ, da Bog preveč vsega tega dopušča, je ugovor premnogih. Toda Bog celo iz tega zla dela dobro. Ne vem, kako bi pojasnil. Je namreč res temno vprašanje. Recimo tako nekako, kakor čebela celo iz strupenih cvetov utegne nabirati med.

MAGDA: Ampak greh sam na sebi bi lahko omejil.

ZDRAVNIK: Tu imam tudi jaz težave. Bog bi bil manj žaljen, ljudje manj bedni.

LEON ANSGAR: Že res. Toda, kje je potem prostost? In vendar je ravno prostost človekova odlika in seveda tudi njegova usoda. Sam se odloči. Za dobro — ali za zlo — za prvo prejme plačilo — za drugo je od-

govoren. Če bi ne bilo proste volje, bi ne bilo odgovornosti, pa tudi nikakega zasluženja.

MAGDA: To se pravi z drugimi besedami, da bo greh vedno ostal na zemlji in hudobija in zlo — in seveda tudi pripomočki vsega tega: tisk in razbrzdane strasti.

LEON ANSGAR: Da. Pravtako pa bo kot protiutež raslo na zemlji dobro in sredstva, ki služijo dobremu. Vsak pa se mora svobodno odločiti za eno ali za drugo.

MARJANICA: Ampak to se menjava.

ZDRAVNIK: Alo, Marjanca pri tebi tudi? Pa sem zadnjič rekel nekje nekemu, da si cel angelček.

ELA: Nikar je ne spravljal v zadrego!

LEON ANSGAR: Seveda se menjava — neprestano, čim bolj je človek omahljiv, tem bolj se menjava. Čim bolj se varuje, tem lažje se odloči za dobro, čim neprevednejši je, tem bolj se bliža zlu.

MAGDA: Koliko bojev človeka še čaka!

ZDRAVNIK: ... in zmag.

MARJANICA: Očka, ali moraš vedno nagajati.

ZDRAVNIK: O, ne ... Ampak ti glej, da se boš po svoji mami ravnala, potem se boš gotovo odločila za marsikaj dobrega ...

ELA (mu žuga s prstom, ostali se smejo).

P. Krizostom:

Rože so se usule ...

*Danes zarana
so se rože usule — — —*

*Na mehko gredico,
na belo stezico
so se usule — — —*

*Veterc je trgal
njih liste škrlatne —
vse zasolzene
in prepojene
z zarjo nebeško.*

*Aj, ti metulji —
ptički plamteči —
plameni rdeči,
ta kri — — —*

Jezus — bil si ti.

*Danes zarana
s svojim božjim Srcem
v belih rokah
si stal pred menoj — vrtnar,
ko se je dvigal
solnčni žar
iznad gora — — —*

*Rubinaste kaplje
so ti polzele
izmed prstov na tla —
na mehko gredico,
na belo stezico
mojega srca — — —*

Henriette Brey — A. Lebar:

„Je pa davi slan'ca pala ...“

(Narodna pesem.)

(Nadaljevanje.)

6.

Tinka Knezova je vprav prihajala s trudnimi koraki iz mesta, kamor je bila nesla izgotovljene srajce. S sklonjeno glavo prihaja proti domu, z upognjenim hrbtom, kakor da nosi težko breme. Saj pa je tudi težko breme, ki jo tlačí k tlom in ne dovoli svežega življenja: breme, težko kakor gora, njena krivda, njen greh, ki njegove sence že padajo v življenje ubogega otroka in ga ovijajo s sovraštvom.

Blizu šole jo je srečal stari učitelj Leskovar, čmeren in bolehen mož. Že Tinko je učil in je bil takrat miren, dobrohoten, a strog učitelj. To zadnje je bil tudi še danes. Toda težke družinske skrbi in neozdravljiva bolezen so ga zdelale in zlomile njegovo mladeniško moč. Svoje delo v šoli še vrši, a je truden in vsako razburjenje mu škoduje. Vprav danes ga je posebno razburil mali Knezov Lovrenc s svojo trmo; zato tako zelo čuti svojo staro bolezen na jetrih.

Velik križ je mali paglavec za vso šolo. Baš prav, da prihaja tam njegova mati! ...

Razburjen in s krepkimi besedami se je učitelj Leskovar pritožil Tinki o njenem malem.

Že nad eno leto hodi v šolo, pa je bil ves ta čas, če dobro računa, komaj tri mesece v šoli. In če je v šoli, sedi mrk in trmast sam v klopi. Ne pride mu blizu. Na dvorišču v odmorih je pa veden prepir in pretep. In povsod Lovrenček na sredi! Cel divjak je. Če mu otroci nagajajo in ga dražijo, jih tepe, praska, ščiplje. Tega seveda ne bi smeli, pa on, učitelj jim ne more biti vedno za petami. Otroci so pač otroci! Tako je pripovedoval učitelj in si je obrisal pot s čela in bil je razburjen, da se je skoraj tresel. Bil je videti zelo bolan, obraz mu je bil rumen in zaripel, v levem ustnem kotu mu je nervozno migalo.

Tinka je molče stala pred njim in preko nje je šla vsa povodenj učiteljevih tožb.

»Reci vendar nekaj, Tinka,« je končal stari gospod, ko je Tinka le še molčala. In je sam nadaljeval, ko ni mogla, ni znala začeti: »Svetujem ti, Tinka, vzemi fanta trdo v roke, če ne, ti bo zrastel čez glavo! Gotovo je podeval — to trmo, togoto, seveda, bogve, kaj še vse hudega! Imej vedno odprte oči, Tinka, da ne pride na napačna pota!«

Kri je zastala Tinki pri teh nepremišljeno trdih besedah. S tresočimi ustnicami je obljubila, bolje paziti na dečka in je, zatopljen v nove skrbi, lezla proti domu.

In je sedela doma, sama ni vedela, kako dolgo in mislila, mislila... In je vstala beseda proti njej in udarila nanjo z vso močjo, da se je šibila pod njenim udarcem Tinkina duša, beseda Najsvetejšega, Najpravičnejšega, ki maščuje grehe staršev na otrocih in otrok otrocih do četrtega rodu.

Ali se že prokletstvo začenja? — Ali je morda otrok kaznovan zaradi njene strasti, njenega uživanja? Saj ga je vendar lepo vzgajala, ljubila, varovala; vsak dan mu je sklepala ročice k molitvi. S tem pa je bilo, seveda, tudi konec njene vzgojne umetnosti. Kajti, kje naj bi imela še čas na kaj drugega misliti? Saj je morala delati, vsako minuto dobro porabiti. In vesela je bila tudi, če je s svojo tablico ali Cirilovimi in Metodovimi igračami tiho ždel v kotu in je ni motil z nepotrebnimi vprašanji.

Kaj se godi v boječ zaprti otroški duši, kaj govori iz starikavo-modrega in poniglavega otrokovega pogleda, tega seveda mati Tinka ni razumela.

Tudi ni vedela, zakaj je cele ure molče in srepo gledal skozi okno in je pri tem dobil njegov obraz tako čudno star izraz. In zakaj je baš po takih prilikah bil tako mrk in oduren in je staro mačko brcnil, če jo je le mogel...

Ob takih prilikah je stala Tinka osupla poleg malega divjaka; ni si vedela svetovati, ne znala pomagati. Kajti niti slutila ni, da kriči iz Lovrenčka uboga, lačna duša. Izmalíčena, okrnjena, zaostala človeška rastlinica je tipala iz senčnega zakotja s hrepenečimi poganjki za lučjo, solncem, vedrostjo, za smehom, igro. Kako bridko je pogrésal otrok občevanja s sovrstniki! Hrepnel je po njih družbi in jo je iskal z vročimi očmi — in vendar se je je bal in se je izogibal...

Ne, Tinka ni poznala male človeške uganke, ki je doraščala ob njej, v senci njene krivde, zaznamovana kakor ona, dedič njenega neomejenega gladu po življenju — in pohotnosti njega — onega drugega. — Kolikokrat je sedela

in razmotrivala tihi, neotroški obraz, preko katerega je tolikrat hušnila jeza, togota, kakor ...

Dete, otrok, trda bo tvoja življenska pot! Ali me boš nekdanj, ko spoznaš, preklinjal? Ali ne ždi že zdaj nezaupanje v tvojih očeh? Ne bodo me sodili tuji ljudje, ti, moj otrok, boš moj sodnik. O, moj ljubljencek, kako zelo te ljubim, moj otrok, in — vendar se te bojim. Vsak utrip mojega srca je zate; moj si, moj, ves moj, kos mojega srca in vendar me gleda iz tebe nekaj tujega, mrzlega ...

Tako so valovale misli uboge, zapuščene, mlade matere. V takih trenutkih je pač potegnila otroka k sebi in na srce ter ga je obsula z nenavadnim prisrčnim ljubkovanjem, a ga je v naslednjem hipu izpustila, odrinila, zlasti, če je Lovrenček boječe in vprašujoče gledal, češ, kaj naj to pomeni?

Ko je začel hoditi v šolo, je pričel tudi tih boj s svojo okolico. Zaradi slabega telesnega razvoja s šestimi leti ni bil kos dolgi poti k fari do šole. Dve leti je čakala Tinka, da se otrok okrepi in vendar mu je vsakdo prisodil komaj pet let.

Z otroško nestrpnostjo je pričakoval prvega šolskega dne; zdel se mu je to izlet v deželo pravljic. Saj mu je mati toliko pripovedovala o lepi svetli šolski sobi, z rožami na oknih, s slikami po stenah, kjer se bo učil vsega, da bo mogel sam čitati vse lepe pravljice, ki jih je doslej tako rad poslušal. Ali mu ni tudi pripovedovala od mnogih veselih in prijaznih otrok, s katerimi se bo igral?

»Mama, ali se bom smel tudi z Mlakarjevo Liziko igrati?« je vprašal z žarečimi očmi. »Poglej, kakor Rdečekapica tako kapico ima in košarico tudi.«

Mlakarjeva Lizika, ki je že eno leto hodila v šolo, je vsak dan hodila mimo Knezove bajte. In kako jo je Lovrenček občudoval! To bi bilo nekaj, če bi hodila vsak dan skupaj v šolo! Če bi ju potem enkrat volk srečal, bi ntu Lovrenček rekel: »Ljubi volk, pusti Liziko pri miru, ker je tako pridna! Pojdi pa k Fonzi in ga požri!«

Fonze namreč Lovrenček ni maral. Prišel je namreč nekoč k mami v sobo in je grdo govoril in se smejal; skočil je proti nji in jo je hotel na tla vreči, pa mu je dala krepko zaušnico in on, Lovrenček, je kakor mačka skočil vanj in ga opraskal. — Morebiti je Fonze ljudožrc in je hotel mamu požreti? Nič se ne ve ... Potem je Fonze zaklel in jezno zaloputnil vrata ter odšel. Od takrat pa mama vselej zapahne vrata, kadar vidi Fonzo, da prihaja po poti.

»Mama, povej, ali bom hodil z Liziko skupaj v šolo?«

Tinka je vzdihnila. Ne more verjeti, da bi bogati Mlakarjevi pustili svojo edinko hoditi z Lovrenčkom, sinom padle, zavržene. Tako je mislila bridko in grenko; glasno pa ga je skušala spraviti na druge misli: »Veš, Lizika je mnogo večja od tebe in se gotovo igra samo z večjimi deklicami.«

In mu je ugasnil veseli žar v očeh. Samo mala iskrica je še ostala, češ saj so še tudi drugi otroci, ne samo Lizika.

Toda čez nekaj dni je ugasnila tudi ta iskrica v njegovih očeh. Jokaje je prišel Lovrenček iz šole. O, v šoli je grdo! Nikoli več noče tja! In otroci so hudobni. Samo nagajali so mu in ga dražili. »Oho, Knezov sin!« »Knez — berač!« »Knez — raztrganec!« In ni vedel zakaj. Saj jim ni nič žalega storil! In zato ne bo šel nič več v šolo, ker ga zmerjajo in on jih ne mara.

»Mama, kaj pa je to Knez — berač?« jo je nenadoma vprašal.

Tinkino, materino srce se je krčilo od bolesti. Tolažila je ihtčega otroka, a odgovora ni vedela.

Ponoči je bridko jokala. Videla je kamenje na življenski poti svojega otroka: zdaj še droban pesek, preko katerega otroška noga z lahным odnu-kanjem vseeno še stopa; potem ostrejšje in debelejšje in robato, ki ovira ravno pot, povzroča ovinke in skoke v stran; nazadnje velike skale, ki zapirajo pot

k sreči, preko katerih se ne da preiti po ovinkih in je mogoče le drzno plezanje, da krvave roke in noge, da sapa zastaja, da žuga pogin v samoti...

Od tistega dne je Lovrenček zasovražil šolo, nje prebivalce in celo pot do nje. Kolikorkrat je mogel, je šel drugam. Pozimi se ni bilo treba bati; zaradi snega in zametov tudi drugi otroci niso mogli v šolo in Lovrenček je bil doma. Spomladi in poleti pa je zavil v gozd, legel v mah in gledal oblake, ki so tako jadrno plavali svojo pot in si je želel z njimi. Večkrat ga ves dan ni bilo domov; nabiral je jagode, borovnice, maline, da jih je jedel, ali je izruval tupatam kako repo ali korenje na njivi. Zvečer je tiho prilezel, svest si svoje krivde, toda trmast in uporen domov, kjer ga je Tinka ves dan že v strahu pričakovala.

In ni pomagala ne dobrota ne strogost. Jokal je krčevito, dolgo in neutešeno ter ponavljal venomer: »Mama, ne grem v šolo... Nobeden me ne mara... Nočejo se z mano igrati... Tepejo me... Ne grem, ne grem...«

Nekoč ga je hotela temeljito kaznovati. Pa se je zravnal, odskočil in prislonil k zidu uporen, z doslej neznanim izrazom v obrazu: pol bolešnim, pol grozečim, da je Tinka osupla obstala. Prav tako grozeče, le še hudobneje, z zapovedujočim posmehom na lepem, toda izživetem obrazu je stal pred njo nekda — nekdo, oni drugi, otrokov oče, ko se je Tinka borila z zadnjimi ostanki lastne volje...

In Tinka je sedla v kot ter razmišljala besede starega učitelja Leskovarja in spoznala, da so resnične...

Moj Bog, moj Bog, kaj bo iz otroka? In kaj bo tedaj, ko nje ne bo več, da bi ga čuvala? Ko ga njene roke ne bodo mogle več varovati sovražnih sunkov življenja?

Debele in grenke solze so vnovič polzele Tinki po izsušenem licu. Prav dobro je čutila: ni več mnogo let, ki bi jih vzdržalo njeno izdelano in izmučeno telo. Težko in naporno delo iz dneva v noč, iz noči v dan, to je krvoses na njenem telesu, in — ono drugo, ugonablja njeno srce...

Toda urno je obrisala solze, da zopet prične z delom. Saj nima časa sanjariti! Veriga suženjstva ročlja ob njej...

(Dalje prihodnjič.)

Slavko Savinšek:

Združena Slovenija.

Dramatski prizor ob desetletnici majske deklaracije.

(V razsvetljenem ozadju odra, na prestolu mati Slovenija, ob njej fant in dekle, vsi v narodni noši. V temnem ospredju, v verige okovana na levi Ziljanka v narodni noši, na desni Primorec, tudi v narodni noši. V orliških krožkih nastopajo tudi za fanta in Primorca samo dekleta.)

DEKLE:

O mati naša, glej, kak luč razlita,
blesteče, zlato solnce je nad nami!
Kako se ruta židana mi v solnce smeje,
v srce nas, v kri svobode pesem greje,
radosti vrisk odmeva med gorami,
dežela vsa s cvetočim smehom je pokrita!

FANT:

Vsem v očeh so nam nebesa,
v jeklo zrastle so telesa;
plug globočje brazde reže,
kosa dlje v zamahu seže,
dvakrat plodna gozd in njiva,
znoj svobodni jih zaliva.

- OBA: Zemljica naša,
svobodna svatuje,
zemljica naša
v svobodi praznuje.
- FANT: Kruh nam ovseni
je bela pogača,
hiša preprosta
razkošna palača.
- DEKLE: Kamrice ozke
so svetle dvorane,
njivice naše,
prostrane poljane!
- FANT: Vsaka stezica
široka je cesta,
tesne vasice
svobodna so mesta!
- OBA: Zemljica naša
svobodna svatuje,
zemljica naša
v svobodi praznuje!
- MATI: (z naglo kretnjo ustavi pesem obeh in nemo pokaže na desno
in levo v temno ospredje. Oder se malce zatemni).
- FANT IN DEKLE: (se zdrzneta, gledata, žalost gre v njune oči):
Joj, mati!
- ZILJANKA: Mati, težki, težki so okovi,
temni, temni so koroški dnovi!
Niso upi nam ozeleneli,
cveti davnih sanj so obledeli.
- Gospesvete zvon ihteče prosi,
samo žalost v naša srca nosi.
Drava dan za dnem bridkeje plaka,
grenka solza kaplja v njej je vsaka.
- Tuja roka kruh grenak nam reže,
vsak dan bolj pritiska, huje veže.
Mati, težki, težki so okovi,
temni, temni so koroški dnovi!
- FANT IN DEKLE: Joj, mati!
- MATI: (glasno zaihti; luč zatemni še bolj).
- PRIMOREC: O, mati, solnca ni v Goriški več!
Črna noč je legla težko v nas,
kruta roka bije nam v obraz,
bridko reže v srca oster meč!

Soča divje k morju se drevi,
bije v breg in v dno težko, trdo,
da prevpije našo bol bridko,
ko nam pije tujec srčno kri.

Čuješ, mati, kak' ihti morje?
Grize v njem do smrti kačji strup!
Morje temno je ko naš obup,
grenko kakor naše je gorje!

FANT IN DEKLE: Joj, mati!

MATI: Joj, prejoj, otroci moji!

(Vsi jočejo. Svetloba pojema. Mati dvigne čez čas glavo,
obriše solzo in zastrni predse.)

FANT IN DEKLE: (gledata vanjo).

MATI: Tako, samo še huje takrat je bilo,
ko vse nas tiščal tujec je za vrat,
ko nismo smeli reči bratu brat,
bil nemi zid je izdajalčevo uho!

In so pognali tujci našo mlado kri,
za njihove pravice v boj strašan,
da v strtem cvetju tujih bi poljan
za vselej pokopane naše bile vse moči.

Pa vstal je On, naš veliki Evangelist,
razžgal nam srce, dvignil nam zavest,
mogočno nam zaklical Blagovest!
Zenam, dekletom dal je v roke list

prebel, ki v tisoč listov je vzbrstel,
v deželo šel, ko jata belih golobic,
vojakom na meje odnesel klic,
ki tujcu meč iz roke je izplel.

O, to smo sanje zlate sanjali takrat!
Z roko smo segli v jug, objeti vzhod
smo hoteli že, da ves slovanski rod
bi eno bil, na srcu brata brat!

Tedaj pa kača vgriznila nas je v srce,
vkovala v robstvo morje naše, Kras,
zvonov zatrla gosposvetskih glas,
svobode luč stegnilo je gorje!

VI OTROCI: Joj, mati, joj! (Oder se temni.)

MATI: Oj, kaj nam prostih, zlatih dni radost!
V verigah plaka mrzlih Korotan,
od Brd do morja joče Goričan.
Prebridko reže v srca nju bridkost!

- VSI OTROCI: Joj, mati, joj! (Vsi tiho plakajo. Nenadoma se v ozadju prične svetlikati.)
- GLAS CIRILOV: Gospod, moj Bog, ki si nebo nad nami razpel, zemljo utrdil, vse iz nič naredil, pogubi tri jezičnike, Pilatnike in združi vse v edinosti in ljudstvo Slovansko stori složno in edino.
- DEKLE: O, mati, mati, čuješ glas Cirilov?
- VSI: (gledajo v smer glasu, odkoder se posveti luč)
- GLAS CIRILOV: Bodi blagoslovljen Bog, ki nisi pustil mojih v plen sovražnikovim žrelom, ki strl si mreže jim, a moje rešil si pogube!
- FANT: O, mati naša, daj, ne kloni v boli, Ciril za narod naš slovenski moli!
- DEKLE: Mati, zarja sveti se na vzhodu, Luč razliva po nebesnem svodu!
- FANT: Narod silen v luči vstaja, križ nad njim blesteče sije, prapor ž njim slovanski vzhaja.
- MATI: (vstane, položi otrokom roki okrog vratu. Vsi gledajo v smer luči)
- GLAS METODOV: Otroci moji, oj ljubite med sabo se zvesto, iskreno, v železno silo se združite, Slovani, vsi v silno vez jekleno!
- FANT: Metod, Metod Slovane prosi edinosti, prostost nam nosi, čuj, mati, čuj, prostost nam nosi!
- GLAS METODOV: A vi pa, ki ste iz oblastnosti prešli čez meje naših sten, varujte se, da ne razlijete možgan si, ob gori ne razbijete železnih svojih si temen!
- MATI: O, sin, Metod sovražnikom grozi, pred narodom jih združenim svari!
- DEKLE: Luč nam na vzhodu nova vzhaja, v upanju novem nam srce raja.

VSI TRIJE: Vstala je združena sila Rusije,
s križem svoboda slovanska sije!
(Stoje še vedno objeti. V ospredju odra še vedno tema.)

ZILJANKA: Joj, mati, težko jarem me tišči,
na rokah vrez verige me skeli,
od Gosposvete navček tožno poje,
zvoni spev smrti hčerke tvoje.
Je Drava ena sama solza vsa,
čez polje je razlila se tema,
da smrt sramotno sramotno mojo skrije,
da tužni Korotan za vek zalije!

FANT: Počakaj, sestra, malo še, le malo,
je solnce naše i za Tebe vstalo,
zvoni od Gospesvete k hudi uri,
se Drava k maščevanju v polje žuri!
(Na Ziljanko rahlo posije svetloba.)

PRIMOREC: Joj, mati, Kras je gol in burja
skoz mozek piha in kosti, neurja
razbičala so Sočo v tok drveč.
Mori otroke nam sovrag besneč,
iz ust nam trga jezik, ruje,
dekleta, žene s plesom truje,
se roga v lice nam in v brk reži!
Nad nami, mati, smrt koso vihti!

DEKLE: O brat, zobe še malo stisni, pest,
saj že prihaja k Tebi blagovest!
Že Soča k maščevanju pot si kreše,
svoj smrtni ples na Tebi tujec pleše!
(Na Primorca posije rahla luč.)

GLAS JAN. KREKA: Začeti je treba, to je vsa skrivnost!

MATI: Deca čuj, Evangelist
bere nov svobode list!

KREKOV GLAS: O vi, ki ste seme izkrvavelega naroda, mislite le eno: Kako
boste združeni vse svoje moči, vse svoje zmožnosti, vso svojo
ljubezen in vse svoje srce, posvetili svoji združeni domovini!
— Tujega robstva so ponosni sinovi Slave siti!

FANT: Ko kladivo udarja naš klicar,
drobi sovrage silni mu udar,
gre roka v pest, iz nje grmi vihar!

GLAS GREGORČIČEV: Krasna si, bistra hči planin!

PRIMOREC: Mati čuj, moj Slavec poje!

GLAS GREGORČIČEV:

O zdaj se spomni bistra Soča,
kar gorko ti srce naroča:
Kar zdaj je shranjenih voda
v oblakih tvojega neba,
kar vode v tvojih je planinah,
kar vode v cvetnih je ravninah,
o, zdaj pridrvi vse na dan,
narasti, vzkipi v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez branove stopi
ter tujce, zemlje lačne vtopi
na dnu razpenjenih valov!

FANT: (plane k Primorcu, mu strga verige. Zabliška se in zagrmí,
žarka luč ju oblije).

Zdaj prost si, prost moj brat!
(ga objame, poljubi, oba hitita k materi).

PRIMOREC: (se oklene matere in sestre).
O sestra, brat, o moja mati!

MATI: (ga stisne k sebi).
Otrok, o moj otrok ti zlati!

GLAS PREŠERNOV:
Največ sveta otrokom sliši Slave!

ZILJANKA: Svobode krst se bliža bregu Drave!
(Luč nanjo.)

GLAS PREŠERNOV:
Največ sveta otrokom sliši Slave,
tje pojdi prosto pot, kjer nje sinovi
si prosti vol'jo vero in postave!

FANT: (plane k Ziljanki — zagrmí, zabliška se —, ji odpne verige,
jo poljubi in pelje k materi. Močna luč na ves oder).

O sestra, prosta pot ti je domov,
prosta pot pod rodni krov!

ZILJANKA: (se oklene vseh).
O sestra moja, moja brata,
o mati, mati moja zlata! (Obstane pri materi.)

MATI: Pozdravljena, prelepa moja hči,
na srcu materinem si spočij! (Jo stisne k sebi.)

(Rožna luč je na vsem odru. Mati stiska k sebi Primorca
in Ziljanko. Fant in dekle radostna božata obema lase.)

MATI: Zahvaljen Bog, ki nam je novo radost dal:
da dom je naš prostran in prost, svetel,
pripeljal brate, sestre končno meni na srce,
obrisal solze nam, odvzel nam bridko je gorje!

ZILJANKA: Mati, kak' sladko na Tvojem srcu se počiva,
mir in blagoslov se v dušo mi razliva,
gorko, mehko me objema Tvoja roka,
sama radost šla je v Tvojega otroka!

PRIMOREC: Pri Tebi morje zdaj, Goriško polje,
Gorica, Reka, Trst prešerne volje
svobode zmagoslavni spev pojo,
v slovenskem solncu Brda zdaj cveto!

MATI: Zemljica naša,
radostna svatuje,
zemlja vsa moja
v svobodi praznuje!

FANT: Pesem edinstva
nas hrani, napaja,
pesem odmeva
od kraja do kraja!

ZILJANKA: Kruh nam ovseni
je bela pogača,
hišica borna
razkošna palača.

DEKLE: Kamrice ozke
so svetle dvorane,
njivice naše
prostrane poljane!

PRIMOREC: Vsaka stezica
široka je cesta,
tesne vasi
svobodna so mesta!

VSI: Zemljica naša
svobodna svatuje
zemlja slovenska
Vstajenje praznuje!

(Vsi stoje okrog matere, ki stiska k sebi otroke. V ozadju prične godba himno: Hej Slovani. Rdeča luč obseva skupino. Zastor počasi pada.)

KONEC.

◆
Darujte za Vigredin
tiskovni sklad!
◆

Iz življenja v življenje.

Povest.

(Nadaljevanje.)

V sem trem je za hip zmanjkalo govornice. Jerica je čutila, da bi ji gospod župnik radi nekaj povedali, da pa ne morejo prav z besedo na dan. Pa se vendar naposled utrga iz njih, kar naravnost:

»Hm — ti, Jerica, ali ti kaj misliš na možitev?«

Jerica presenečena pogleda oba gospoda in ne ve, je li za šalo izrečeno vprašanje ali resno.

»Jaz, gospod? Nisem še mislila na to!«

»Včasih pa vendarle?«

»Ni časa. Še zdaj si ne utegnem oddahniti od skrbi. Posebno v jeseni kar ni časa za kaj takega! Najprej se moram znebiti dolga in brata izplačati.«

»To bo pač kmalu! Ne smeš misliti samo na druge, tudi same sebe ne pozabi!«

»Saj vendar zase delam, če hočem izčistiti mapo v sodniji. Žerjavina mora biti kmalu nepopisan list v tisti veliki knjigi bremen. Jutri prinesem zadnji ostanek dolga v hranilnico, drugi teden mi Rekar plača še ostanek za les, pa nekaj sem za živino skupila in odpravim še Jako. Potlej sem pa na čistem!«

»Samo na to misliš, Jerica! Kdo bi bil bolje in prej uredil vse to, kot si ti, čeprav si ženska in mlada povrhu!«

»Treba je bilo in hvala Bogu, da je prestano in za nami! Da se pač nikdar več ne povrne!«

»Bog vari! Vidiš, Jerica, zato bi bilo pa prav, da bi si poiskala moža, ki bi ti v novih neprilikah ob strani stal in del bremen nase vzel!«

»Ali pa s svojo nerodnostjo še enega več naprtil na rame meni! O, saj jih poznam: grunt bi radi! Grunt, ker je lep in Žerjavino, ki ji v jeseniški in svetokriški fari ni para. Toda jaz bi rada zame gospodarila na Žerjavini!«

»Ej, Jerica, še boš drugače govorila, še! Ker bo sčasoma prišlo, kajne, Jožek?« vzdrami jeseniški svetokriškega, ki se je nekam v triglavsko stran zagledal skozi okno.

»Vse te še čaka; mlada si še, Jerica!«

»Dva in dvajset jih imam.«

»Pa vse gospodarje rovtarske uženeš in notri na Dovje ter na drugo plat do Žirovnice gre glas o tebi, Jerica!«

»E, ni take sile, gospod župnik, preveč hvalite, preveč!«

»Kar je res, je res, in dobro se mora včasih pohvaliti!« pritrdi svetokriški. —

Tisto noč Jerica dolgo ni mogla zaspati. Zmolila je že tretji del rožnega venca, a je še vedno, četudi je ura šla že preko enajste, z molkom v roki strmela v temo pred seboj. Čimbolj se jih je otrešala, tembolj so se je držale besede jeseniškega gospoda: kdaj se omožiš? In niso ji dale miru in ji niso, četudi je skušala z računi in gospodarskimi brigami udušiti vprašanje, ki ji je prišlo tako nenadoma. Da, tuintam je res že sama mislila na možitev. Snubec se je tudi že oglasil, bogat prekupčevalec iz dolnjih krajev, ali stvari ni vzela resno, nikdar se ni mudila ž njo preko par trenutkov. Snubcu se je celo tako zaničljivo posmehnila, da je brž pobral šila in kopita in ni nikdar več svoje sreče poskusil.

In ko je tako premišljevala, čemu vprašanje po možitvi, so ji stopili pred oči zimski večeri, dolgi in samotni, ki se bližajo z vsakim dnem. Dozdaj je bilo vedno dela in opravila dovolj in misli, zdaj pa, ko je najhuje pri kraju, čisto

zazija vanjo praznina iz kotov, ki se je dozda niti prav ovedla ni. Danes pa ji je gospodovo vprašanje vzbudilo oni občutek osamljenosti iz otopelosti v živo zavest: da pač človek težko nosi samoto sam samcat. To je tudi gospoda gotovo napotilo k njej, ki jo poznajo in menda se zanjo boje, če bo zopet samevala pozimi. Stvar bi tedaj bilo premisliti, nekaj mora že biti na njej. Ali kaj?

Pa se ji je zateknilo v premišljevanje: da bi vsaj Breza zdravo povrgla! Za božič ji bo prav prišel denar za tele, da bo laže dekleta oblekla. Za Brezo se je zvrstila Liska, za njo mala dekleta Ivanka, ki nekam pokašljuje, pa sečnja drv za zimo in tako je zasanjala v težah, nemiren spanec, ki udom spočiti ne dá, kakor v časih največjih skrbi in brig.

Po božiču je štorljka prinesla Metki krepkega fantka, ki so ga po starem očetu njegovem za Gregorja krstili. Čudno, Jaka mu je izbral to ime. Jerica bi ga bila za to odločitev najrajši objela, tako ji je dobro delo, da je ravno on, Jaka, mislil na očeta, ko se mu je sin rodil. Kako je skrbela Jerica za mlado mater in drobno dete, ki jo je kmalu spoznalo, dobrotnico svojo in se ji je smejalo nasproti z velikimi modrimi očmi, ki so jasno govorile, da je Gregec mladi Klinar. Kadar je prišla, vedno mu je česa prinesla, da je otroče lizalo, ali se igralo, drobno in neboljeno. Največjo radost pa je imela z detetom, kadar ga je smela pestovati. Niti lastna mati ne bi bila mogla lepše ravnati z njim.

Jaka pa je po sinovem rojstvu delal za žive in mrtve. Z denarjem, ki mu ga je še izplačala Jerica, je nakupil v dovški gmajni večjo množino lesa in sekal in tesal in vozaril od jutra do večera ter dobro prodajal. Pil ni nič več. Čisto se je odrekel žganju, odkar je sina imel. Metka ni vedela, kako bi mu kazala prav svojo ljubezen in vdanost in radost nad spreobrnjenjem. Često jo je skrbelo, odkar sta se bila poročila, da se ne bi povrnil nazaj v stare navade. Ali zdaj, ko je bil novorojeni tu in je videla, kako je očetu na srce prirastel in mu iz zakrknjene duše in potemnelih oči napravil veder pogled in mehke misli, jo je minil ves strah za moža in iz dneva v dan je gledala sadove svoje trdne in neomahljive volje ter zanesljivega upanja v dobro nprav moževo. O, pa so ji bili tako branili! Zdaj pa se čudijo in mnoge jo zavidajo. Ne slutijo pač, da si je pridobila moža in ga spreobrnila v mnogih molitvah, ki so ji vrele za ljubljence v nočeh, ko od skrbi ni hotel spanec na oči in so se misli mudile pri bodočem možu ter ugibale, dokler niso z božjo pomočjo pravega uganile in primolile. Kako je bil mrzek do vseh, včasih tudi do nje. Zdaj pa je samo solnčni žarek v njem!

Jerica pa je reševala uganko svojega brata. Ni uganila hipoma, naenkrat, a polagoma je prihajalo vanjo spoznanje z vedno večjo močjo. In takrat je začutila tudi v sebi poganjati nekaj novega, dolgo pričakovanega.

V dolgih zimskih večerih ji je bilo doma dolgčas. Služinčad je trudna kmalu odhajala spat ali po svojih opravilih, pa je ostala Jerica sama s svojimi skrbmi in križi in težavami. Mnogo je brala v tem času, predvsem gospodarske knjige, ki so ji pol življenja postale v teh dveh zimah. Ali vendar so skrbi že popustile; pričela je misliti že na pomnožitev posestva z raznimi nakupi, kakor hitro bo prihodnjo zimo še nekaj posekala in če bo živino dobro odredila. Zato pa ji je rastla dolgost zimskih večerov iz dneva v dan in kar nehote so se ji, ko se je ozrla skozi okno, zasmejala toplo razsvetljena okna v kajži in so jo tako prijetno vabila. Ni se mogla upirati: večer za večerom je hitela doli, vzela ročno delo s seboj, pa malo sladkega za Gregca in se je, če fantiček še ni spal, igrala z njim cele ure.

Jaka je prihajal domov vedno kasno v noči, in zato je bilo Metki prav in ljubo, da je imela družbo in mali tovarišico, dokler ni prišel mož. Kako so se posvetile Jaki oči, kadar je stopil iz veže v hišo in se mu je otroče zasmejala nasproti iz materinega ali Jeričinega naročja! Spustil je vse, kar je imel v

rokah, dvignil sinčka v naročje in se poigral ž njim. Nikdar ni praznih rok prišel domov, kadarkoli se je vračal iz doline. Vedno je bilo za otroka kaj, a vedno tudi kaj lepega za mlado mater.

Ob takih prilikah je čutila Jerica, da je odveč, da moti s svojo navzočnostjo mlado srečo. Tiho in neopaženo se je umaknila domov.

Zgodilo pa se je v pomlad enkrat, da se je Gregec prehladil in ležal v hudi vročici, ki kar ni hotela ponehati. Jaka ni že drugi dan bilo doma, ker je bil odšel po kupčijskih opravkih in sta bili Jerica in Metka sami z otrokom ter nista vedeli prav, kaj in kako bi. Jerica je nasvetovala mrzle obkladke, ko ni drugo nič pomagalo. Skušali sta, a otroku je odleglo samo za hip. Takoj se mu je vrnila vročina in v večer drugega dne je pričelo revše blesti. Mlada mati je koprnela od bojazni za otrokovo življenje in Jerica sama, dasi je bila pretrpela že dovolj, je s krvavečim srcem molila za mlado življenje.

Že v noči pride Jaka domov. Čudna slutnja mu je dala peroti, tako ne navadno hitro je prispel nocoj z Jesenic. Ko stopi v hišo in vidi prepadena obraza žene in sestre in rdečo glavico malčkovo, mu je na mah vse jasno. Kakor zid prebledi in vprašanja ne more vreči iz grla.

»Jaka, Gregec bo umrl!« zajoče žena.

Jaka ne more odgovoriti. Nemo strmi v bolno dete in oči mu solze zalijejo.

»Je nevarno?« izdavi v Jerico.

Jerica molče prikima.

»Bodita pri njem. Brž grem na Jesenice po zdravnika. V dobrih dveh urah sva tukaj!«

Kakor je prišel, je odšel; ne odšel: zdirjal je v globel, da se je kamenje v plazovih valilo za njim...

Opolnoči se je vrnil z zdravnikom, ki je slutil prav, da ima otrok davico in je prinesel potrebna zdravila s seboj. Ko je stopil k otroku, se mu je čelo nagubanjilo. Potipal je otroku žilo, zmeril vročino in vedno bolj odkimaval z glavo. Jerica in Metka sta mu sledili s strahom, Jaki ste roki trepetali in kljub temu, da je bil od hitre hoje potán, je bil bled ko stena.

»Ali je nevarno, gospod doktor?« je plašno Jerica vprašala.

»Zadnji hip sem prišel! Za življenje gre!«

Metka je pri teh besedah omahnila v kot. Jaka pa se je ves tresel, se z obema rokama žene oklenil in — zajokal je, oni trdi, okorni, sirovi Jaka, ki so ga bili za pijanca zmerjali, ki so mu rekali, da je brez srca, oni Jaka, ki je ob smrti materini stal pri rakvi z mrkim očesom, ob zadnji uri očetovi godrnjal nerazumljive besede predse, zajokal kakor otrok in se zgrudil ob ženi na klop. In utolažil ga je šele zdravnik, ki je po vbrizganju zdravila zatrdil, da bo otrok ozdravel, če bodo pazili in se ravnali natančno po njegovih navodilih. Ali moči, da bi zdravnika spremil na Jesenice nazaj, ni imel več. Niti, da bi bil šel Jeričinega hlapca poklicat za spremljevanje. Šla je Jerica, ki ji je bilo v odrešenje, da se je na ta način mogla odtegniti bratovi bolečini.

Ko je Jerica prišla v svojo sobo in stopila v temi po njej, jo je mrz stresel v kosti in mozeg. Odprla je okno, da je topli pomladni vetrič zavel v sobo, stopila k njemu in se zagledala v razsvetljena okna bratove kajže. Tedaj se ji je na široko odprlo v duši in gledala je kakor za odgrnjeno zaveso in videla odgovor na vprašanje: čemu mi je samotno in dolgčas zapisan tako razločno in naslikan v vročih, rdečih barvah tako jasno, da ni možno podvomiti niti trenutek. Razgrnilo se je pred njo njeno življenje izza mladih dni sem in preko požara in smrti staršev, skozi skrbi in brige do nocojšnjega večera. Videla se je samo, samo, zapuščeno, sebe, ponosno gospodarico Žerjavine in zazebljo jo je v srce, da je zaprla in zastrla okno, ker ni mogla več gledati rdečih luči pred seboj.

A v sobi je bilo mrzlo. Iz kotov je v Jerico praznота zijala, tako strašno je režala vanjo z mrzlim, mrtvaškim nasmeškom, da se je opotekla in segla po svetiljki. Prižgala je luč, ki naj prepodi mraz in samoto in kričeče kote zalije s toplo svetlobo.

Luč pa ni mogla pregnati mraza in praznote in strahu, ni mogla režečih se kotov napolniti. Še bolj jo je zeblo v srce in v dno duše je seglo mrzlo in bridko osamljenje: utrgalo se je v Jerici, prelomilo in počilo, da je omahnila čez stolicо na mizo in glasno zajokala. A odgovarjal ji je od sten samo odmev lastnega ihtenja.

(Dalje prihodnjič.)

Mira:

Rdeča roža.

*Tiha žalost v svoji nežnosti razpleta
tankа vlakna v črni prsti hrepenenja...*

*O, iznad prsti
glej, v nebo kipi
rdeča roža.*

Francka Zupančič:

Kostanj.

Dolga je pot, dolga pot v mesto, ki jo hodita Marija in nje Dete. Za svetovnimi vrati je že solnce in temina ima že modro krilo. Iz vseh kotov in zatišij se vzdigajo sence, izza drevja vstajajo duhovi nočnih ur. Kakor vešče in plašni netopirji begajo sive sence... Kamni na cesti rasto strahotno.

In gresta dolgo pot, dolgo pot v mesto, Marija in nje Dete. In preden še sta na cilju ju dohitи trdna tema. Težka je pot...

Ob suhe veje zadeva deček in si krvavo rani čelo. Tedaj ga vzame mati v naročje in njeni trudni nogi neseta z lastno težo in bolje — i njegovo bol... dokler, dokler se ne ustavi... dokler ji vsa moč ne izgine v srčni boli. A Dete v njenem naročju spi... Obstane in nasloni trudno glavo na drevesno deblo. Dve zvezdi zableščita visoko na nebu, kot dve okenci, odprti božjemu pogledu. Oči Device se povzdignejo iz temine noči proti okencema... »Predelec sta od moje poti« ... zadržti nje truden glas...

A zdajci, kakor da bi vzkliklo seme v mokrotno topli grudi... Nje roka seže po deblu in komaj porojen up vpraša boječe kakor kanejo prve kapljice... tako tesno in neslišno kakor se odpre prvi popek: »Reci, povej, ti veliko, lepo drevo, je-li nimaš nikake lučke v tvojem vrhu, ki bi razsvetlila pot mojemu Detetu...?«

Zašumelo je, kot bi pokleknilo tisoč zelenih listov na trda tla.

»Imam sok v mladih vejah in ta sok ti vlijem v bele svečice, ki naj razsvetle pot tebi in tvojemu Detetu v temi.«

O čudež... čudež!

Na koncih vej zableste lučice... rasto svetle in čiste kakor voščenice na oltarjih... bleste v belih in rdeče nadahnjenih plamenčkih...

In neznan, nadzemski kras in svit obda drevo, šine daleč naprej, dalje in dalje po kameniti cesti... šine kakor služeha, postrežljiva ljubav...

In skozi svetlo polnoč potuje žena z Detetom — potuje nepoznana Kraljica...

V hiši nazareški kleči mlada mati in govori z Bogom.

»Gospod, ohrani ga — kakršen je bil in pusti mu kras cvetočih lučic vsako leto in v vsaki temini.«

In Gospod je sprejel prošnjo in blagoslovil drevo. Od tedaj je cvetelo in cveto njega vrstniki liki belo-rdečim svečicam.

Videla si jih že! Ob mnogih cestah cveto in gore ... gore tudi zate ...!

Ksaver Meško:

Koroške pesmi.

*Še vedno v duši mi zvene
koroški spevi,
trpečih src in tlačenih
odmevi.*

*Pastir otožno peva tam
in dékle rožno,
in fanta, moža spev zveni
otožno.*

*V nočeh brez spanja slišim jih,
koroške speve,
trpečih src in tlačenih
odmeve.*

*Mordà še bodo v smrtni boj
se mi glasili,
še v smrtni uri mi srcé
težili.*

ROŽNI DOM

Francka G.:

V službi Kristusa Kralja.

Drugič že sije toplo junijsko solnce, odkar je družina v Rožnem domu izbrala Kristusa za svojega Kralja. — Ves mesec bo oltarček presvetega Srca nadvse lepo okrašen, tudi lučka bo ves mesec brlela pred kipom: vse kakor lani.

In podložniki neskončnega Kralja, ali so njihova srca še tako goreča kakor v ljubezni prvih tednov? Naši ljudje so navajeni skrivati svoje najnežnejše misli. Iz njihovih besedi moremo prav malokrat sklepati na čustva, ki se porajajo v duši. Kje naj torej opazujemo, so li prebivalci Rožnega doma res dobri podložniki Kristusa Kralja?

Ako bi morala Stana prav hitro povedati, katerega svojih bratcev ali sestic ima najrajši, bi najbrž imenovala najmlajšega, Dragca. Največkrat se mora smejeti njegovim svojevrstnim domislicam. najprej jo zna on spraviti v dobro voljo. Toda, Stana, pomisli! Ali pa so vsa dejanja, vse vedenje malega razvajenca taka, da bi jih kot modra vzgojiteljica mogla odobravati? Ali ne pokaže že tako majhno človeče deset in desetkrat na dan, da je človek nagnjen k slabemu. O, tudi Stana opaža na svojem ljubljencu, kako spretno se zna zagovoriti z neresnično besedo in kako dobro ve, kdaj pri utrujenih starših, ki težko prenašajo krik in vrišč, s trmastim jokom lahko uveljavi svojo voljo. Toda Stana se bojuje ob takih prilikah proti nepravi ljubezni, ki narekuje ljubkovanje in hoče uveljaviti razum, ki zahteva strogost in kazen za pregreho. Najmlajši je navadno razvajenec vseh starejših bratov in sester. Ali bo res Stana pri vzgoji mogla pomagati ljubeče pravični materi? — Večer za večerom ponavlja družina pred svojim Kraljem: »Upodobi naša srca po svojem Srcu!« O, da bi bila srca vzgojiteljev prave ljubezni in pravice tako polna kot najsvetejše Srce!

Ni družine, kjer bi se mali otroci pri igri nikdar ne sprli. Preden pa bi odrasli utegnili preiskati vzroke, so malčki že najboljši prijatelji. Blagor otrokom! Pa se spro odrasli bratje in sestre, včasih samo za piškav oreh, in se ne morejo več poravnati. V začetku snuje srce le maščevalne naklepe, sčasma pozabi nanje, pozabi celo za vzrok razdora, a prevzetnost ne pripusti nikomur, da bi prvi izrekel pravno besedico. — Ali je tudi po Rožnih domovih tako? Tukaj tudi odrasli vsak večer poklekajo pred junijski oltarček. Kralj ljubezni pa vliva medsebojno ljubezen v njihova srca in jim daje, da so bolj in bolj krotki in iz srca ponižni.

Katera izmed nas še ni nikdar začutila, kako težka nam more biti pokorščina? Ali se ni primerilo že tudi pri nas: me smo znale vse lepše in boljše urediti, a oče ni odnehal in na obrazu so se mu že poznali sledovi nejevolje? In me smo poskusile uveljaviti svojo voljo, pa nam ni bilo mar, da hodi oče s temnim obrazom, da razsaja po hiši kreg in preprič? O, vem, da se motim! Kot oskrbnice Rožnih domov skušamo starše ubogati v vsem, razen v grehu. Ne samo zavoljo obljube božjega blagoslova, me smo pokorne iz ljubezni do onega Srca, ki je bilo do smrti pokorno.

Večer za večerom se zbira družina pred prestolom Kristusa Kralja in pripoveduje o svojih bojih in zmagah. Božje Srce pa blagoslavlja in deli milosti.

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Cvetka. Najprej prav iskrena Ti zahvala za lepo velikonočno voščilce v obliki lepe sličice. Kdaj imaš vendar čas, da se baviš celo s slikanjem? Zdaj po zadnji izpremembi imaš seveda več časa in Ti celo priporočam, da se baviš s takim razvedrilom, ki Te odvrča od razmišljanja. Čudno, da je res mogoče tako priti! Vzdržita kakor vesta in znata in storita staršem to na ljubo, ker pravico do te zahteve pač imajo. In če je vse prav in če Bog tako hoče, bo čez leto in dan prav tako kakor je bilo, če se pa izpremeni, bomo pa vsi uverjeni, da je bila preizkušnja dobra. Da si čudnega naziranja, se Ti bržčas samo zdi. Izprehod v božjo naravo je res tako nekaj čudovitega, da pride človek res do najrazličnejših misli. — Če Ti je morda v uteho sedaj v samoti, oglašaj se pogostej! Žal, da si v majski številki zastonj iskala odgovora. Toda Ti si pisala 4. aprila, gđc. urednica pa odda že 1. vsakega prejšnjega meseca v tisk; torej je prišlo Tvoje pismo vsaj za štiri dni prepozno. S tem računaj prihodnjice!

Wislava. Tvoje obširno pismo sem morala kar parkrat prečitati, ker mi je bilo nerazumljivo, da Ti more kdo podtikati tako podle stvari. Seveda, če stvar ne bo prenehala, potem Ti ne kaže drugače, kakor da si pri sodnji poiščeš zadoščenja, kakor Ti svetujejo tudi drugi. Morebiti bo pa zdaj, ko imajo ljudje več dela, govorjenje prenehalo. Verjamem Ti prav rada, da Ti je kljub Tvoji ne-

dolžnosti vendar že preveč tako sumničenje. Prav rada Ti tudi verjamem, da zdaj posebno pogrešaš mamo. To je čisto umevno: v najtežjih prilikah v življenju bi se človek rad razjokal na materinem srcu in kako to boli, če to zlato materino srce že krije črna zemlja. Bodi pa uverjena, da Te mati čuva sem iz večnosti in razgrinja svoje roke nad Teboj. In zato ne obupuj, ampak mirno prenašaj, pa naj pridejo še hujši udarci. Kmalu zopet piši!

Vijolica 9. Po dolgem času si se zopet oglasila. Torej se Tvoje zadeve niso prav nič preokrenile? Potrpi še iz ljubezni do rodne grude! Potem boš tudi boljše razumela Jerico in povest njenega življenja, ki Te doslej samo jezi. Če misliš, da je Jerico vodila pri njenem delu grda sebičnost, se zelo motiš. Saj vendar čutiš, da jo vodi pri vsem le ljubezen do doma. Kaj pa ima od vsega trpljenja in dela drugega kot zavest, da je rešila svoj dom iz tujih rok in ga ohranila pri starem imenu? — Le potrpi, pride še marsikaj! In potem mislim, da bi ne Ti, ne Tvoje prijateljice ne storile tako, kakor bo Jerica! — Prav srčna hvala za velikonočna voščila in še kaj se oglesi!

Encijan. Oprosti, jaz se prav res ne čutim krive, da sem Te izdala! Mislim pa, da to ni prav nič hudega, če so Te prepoznali. — Prav je, da vztrajaš pri delu, ki si ga pričela! — Da bi zaradi svojega današnjega priznanja izgubila zaupanje pri meni, se pa prav zelo motiš! Prav srčno se veselim s Teboj Tvoje mlade sreče, osobito zato, ker imaš tako čist in jasen cilj pred seboj. Takih deklet,

ki svoje ljubezni ne skrivajo po zakotjih, ampak jo priznajo odkrito tam, kjer je treba, sem vedno vesela. Seveda sem Ti za vsakršen dober svet vedno na razpolago. Ti le samo pridi ponj! Iskrena hvala za velikonočne pozdrave!

Najmanjša. Zelo sem vesela, da si sedaj zadovoljna. Upam, da nisem zadnjič zahtevala preveč od Tebe, saj zdaj sama uvidiš, da je tako prav. Le kmalu zopet pridi na pomenk, saj imaš gotovo zopet kaj novic. Priskrba hvala Ti za velikonočna tako lepa voščila!

Ivanka. Veš, malo sem se posmejala Tvoji želji, naj svojo sliko priobčim v Vigredi! Tega ne nameravam storiti, ker to bi marsikomu ne bilo všeč, posebno ne mnogim mojim varovankam, ki so mi zaupale marsikatero skrivnost in bi potem ne imele več zapužanja. Mislim si pač, da tega ni treba, ker se tudi sicer prav dobro razumemo. Ali ne? — Seveda moraš tudi Ti kar stalno ostati pri nas, da se kar vsak mesec kaj pomeniva! Tvojih malih pritožb z doma ne vzamem prav resno; mi boš morala že enkrat bolj obširno pisati. — Letošnji moj god si že zamudila, 21. aprila je bil. Pa saj Ti verjamem, da mi vse dobro želiš, prav tako kakor jaz Tebi.

Tilka. Prav lepa hvala za voščila za moj god! Piši mi in odgovori na vprašanja, ki sem Ti jih zadnjič stavila. Mislija sem že, da imam prostorček zate, pa se mi ni posrečilo. Pozdrav!

Pozabljena vijolica v grmu. Torej si še živa? In kako se vendar imaš? Oglasi se obširneje! Prav lepa hvala za godovna voščila!

Hrepenenje. Mislim, da zdaj že imaš odgovor od zadnjič in ne misliš več, da je šlo v koš. Le poglej današnji prvi odgovor, pa boš videla, zakaj včasih odgovor zaostane! — Torej se kar resno baviš z mislijo, da greš zdoma? Prav lepo opisuješ svojo pripravo za lepo, prelepo samostansko zatišje. Veselim se s Teboj vsakega drobnega dela na Tvoji duševnosti za ta vzvišeni namen. Piši mi še in mnogo o vsem tem! Tako rada prisluškujem utripu Tvoje nežne dušice! Iskreno pozdravljena!

Karla H. Je čisto prav, da želiš čisto praktičnih pojasnil. Učiteljica ženskih ročnih del ima res približno tako področje, kakor ga opisuješ. Za otroške vrtnarice pa se vsako leto izobrazuje več absolventinj meščanske ali kake druge šole na otroškem vrtcu državne vadbne v Ljubljani. Če se odločiš za to, se prijavlji ozir. poižvedi vse podrobnosti na zavodu samem še tekom tekočega šolskega leta,

t. j. do konca junija, da v septembru potem že lahko takoj vstopiš. Poleg mesta otroške vrtnarice kot zabavilje na otroških vrtcih, ki jih bodo ustanavljala tudi privatna podjetja zlasti v industrijskih krajih, imaš tudi pristo pot za vzgojiteljico v boljše družine, ki dostikrat iščejo domačih učiteljic svojim otrokom. Seveda pa je za to treba posebne ljubezni do otrok in ljubeznivosti značaja, ki je pa itak za vsak poklic potrebna. — Upam, da sem Ti vsaj nekoliko svetovala in pripomogla do jasnosti. Oprosti pa, da Ti nisem odgovorila v zasebnem pismu, ker tega nikoli ne storim. Piši mi še, kako se boš odločila!

Andreja. Prav, da se pogosteje oglašiš! Prav, da se ne braniš dela v dekliški organizaciji in če se držiš temeljev te organizacije, se Ti ni treba ničesar bati! Da si vihrava? To se vse uredi z resnim delom na svojem značaju. Saj kakor vidim, že poskušas. Veseli me, da spoznavaš življensko resnico: mladost ni samo čas brezskrbnosti, ampak tudi resnega dela. In za prihodnjic že z zanimanjem pričakujem obširnega pisma, ki mi ga obetaš. Vračam Ti majniške pozdrave!

Dana. Tvoje pismo me je iznenadilo. Spočetka si se kazala v prav lepi luči, toda proti koncu? Veš, kar vidim Te, kako hodiš okoli s srepim, nezadovoljnim pogledom, pogosto s sklonjeno glavo, s počasnimi, drsajočimi koraki. Lepo Te prosim, ne spravljal pobožnosti s takim svojim obnašanjem v slabo luč! »Bog ljubi veselega darovalca.« gotovo si to že slišala. In kako naj bo Tvoj čmeren obraz in zabrnjene oči znak takega veselja? Oprosti, če Ti povem, da je pobožnost oddaljena od — sitnosti prav tako kakor vrh Triglava od doline. Kako naj bo taka pobožnost — oprosti, ki ni pobožnost — zgled za druge? Kaj naj li ves svet postane tako siten in čmeren? Solnca, dobrote in srčnega veselja rabimo v tej, itak solzni dolini in malo otroške razposajenosti še ni greh. — Upam, da Te je prelepi majnik že sam v marsičem poučil, saj obetaš, da boš hodila k šmarnicam čisto vsak dan. Da Te tudi junij, mesec ljubezni Srca božjega, temeljito ozdravi, prav iskreno želim.

Ilonka. Tako daleč si od nas, pa si vseeno prišla! Dobrodošla! Verjamem, da je pomlad zbudila najnežnejša čuvstva v Tvojem mladem srcu. Prav je, da jih nudiš vsej svoji okolici. Da jih je nekdo, o katerim mi boš prihodnjic več poročala, prav posebno deležen, je čisto v redu in prav. Vendar naj Te pri tem vodi pamet, ne samo srce! Kmalu se še oglasi!

VIGREDNICA=GOSPODINJA

Naša hranila.

Poživila. (Dalje.) Enako kakor kavo dobivamo tudi čaj iz vročih tropičnih krajev. Največ pijejo čaj na Kitajskem in Japonskem.

Japonec polaga največjo važnost na to, da se v njegovi hiši kuha dober in okusen čaj.

Listje čajevega grma se štirikrat na leto osmuče in posuši v nalašč za to pripravljenih sušilnicah. Prvi in drugi pridelek, t. j. v aprilu

in maju ostane doma v deželi. V juliju je pridelek najboljši in ta se tudi ves izvažata.

Nad sto vrst čaja poznamo. V glavnem se deli v dve vrsti: zeleni in črni čaj. Pri nas je v rabi črni čaj; zeleni je zelo močan in našemu zdravju škodljiv, ker ga nismo vajeni. Ako uživamo pravilno pripravljen čaj v zmernih množinah, nas prijetno razburja, pospešuje kroženje krvi in poživlja možgansko delovanje. Prevelika množina pa pušča posledice: Nervoznost, glavobol, nemirno spanje, moti prebavljanje, kar povzroča še razne druge bolezni. — Otroci naj čaja sploh ne pijejo.

Nevaren vpliv čaja zelo omejimo, ako mu dodamo mleka ali limone. Pri pomanjkanju teka je prav priporočljivo piti čaj z limono. — Kot zdravilo pripravljamo čaj iz raznih domačih zdravilnih rastlin, n. pr. lipov, bezgov, kamiličen. Jako okusen čaj dobimo tudi iz posušenih listov rdečih jagod, jabolčnih lupin, gozdne perle itd.

Se bolj kakor s kavo goljufajo brezvestni trgovci s čajem. Primesavajo mu liste raznega grmičevja, posebno peclje čajevega grma, ki ima več teže, nima pa tistega aromatičnega okusa kakor pravi čaj. Ze prekuhan ali pokvarjen čaj polivajo z barvo in opojnimi pijacami, da ima lepo barvo in prijeten duh. Take goljufije doženemo zlasti pri cenejših vrstah. Listi niso posvalkani ali zviti in tudi barva je čisto drugačna kakor jo ima čaj boljše vrste. Ko tak ponarejen čaj poparimo in precedimo, vidimo, da plava po vrhu prav tenka plast zelo neokusne masčobe. — Svarimo torej pred nakupom cenejših vrst čaja.

Kakor za kavo velja tudi za čaj, da imamo spravljenega v porcelanasti ali pločevinasti posodi, ki se dobro zapre, da čaj ne izgubi svoj prijeten duh. — Vsa previdnost pri nakupu čaja pa je brez pomena, ako se gospodinja ne ravna po preizkušenih navodilih glede pripravljanja čaja, ki so tudi v zdravstvenem oziru uvaževanja vredna. — Posoda, v kateri pustimo zavreti vodo za čaj, ne sme biti mastna. Vodo vzamemo svežo mrzlo. Nikoli take, ki je že dalj časa stala na štedilniku, da se je že segrela. V porcelanasto ali lončeno posodo, — ki tudi ne sme biti mastna — stresemo potrebno množino čaja (za eno osebo dobre pol kavine žlice). Ko voda zavre, polijemo čaj, posodo hitro in dobro pokrijemo ter pustimo stati 2—3 minute, nakar ga takoj precedimo.

Drugi način: V vrelo vodo stresemo čaj, dobro pokrijemo in posodo takoj odstavimo. Nadalje ravnamo kakor pri zgorajšnjem navodilu. — S predolgim namakanjem ali da bi pustili čaj celo vreti, se blagodejni duh in prijeten okus izgubi. Preveč se tudi izžame čreslovina. Namesto okusne pijače dobimo neprijetno dišečo, črnojavno vodo. Tak čaj je naravnost škodljiv, ker ovira prebavo. Iz istega razloga se tudi prekuhanje čaja odločno odsvetuje.

Kakao. Kakaovo drevo raste v vseh vročih krajih. Goje ga kakor pri nas sadno drevje. Plod, debela grenka zrna, se posušijo, opr-

žijo in zmeljejo v prah, iz katerega pripravljamo prav okusno in redilno pijačo. Vsebuje pa tudi neke snovi, ki živce in prebavila zelo slabe, ako ga uživamo v preveliki meri. — Da potvarjajo brezvestni ljudje tudi kakao, je samoobsebi umevno. Primesavajo zmlete kakaove luščine, riževo moko, škrob. Ako pri kuhanju pade prah (gošča) na dno, so mu primesane zgoraj našete snovi, ki so brez vrednosti, pa se prodajajo za drag denar.

Kakao moramo hraniti v dobro zaprti posodi na suhem prostoru. Kakao pripravljamo takole: Na $\frac{1}{4}$ litra mleka vzamemo zvrhano kavino žlico kakao, ki ga vmešamo posebej v mrzlo mleko. Ko mleko zavre, dodamo vmešan kakao in sladkor ter pustimo še 5 minut vreti.

Čokolado izdelujejo iz kakaoa, sladkorja, dišav, moke in škroba. Zelo veliko je škroba in moke v cenejših vrstah. Cimveč je v čokoladi kakaoa, tem redilnejša je in zato tudi dražja. — Iz čokolade pripravljamo okusno pijačo, na isti način kakor kakao. Posebno veliko pa se je rabi za okraske raznih močnatih jedi.

Drobci iz gospodinjstva.

Nedeljski jedilni listi.

I. Mesna juha s peteršiljevim štrukljem, govedina, pražen krompir in drobnjakova omaka.

II. Krompirjeva juha Vigred št. 3 leto 1927. in sirovi štruklji.

III. Telečja obara in ajdovi žganci.

Peteršiljev štrukelj. Vzemi $\frac{1}{4}$ l mlačne vode, moke, malo soli, napravi vlečeno testo ter pusti, da pol ure počiva. Medtem mešaj 5 dkg presnega masla in 2 jajci, da naraste; primesaj še 2 žlici drobno zrezanega peteršilja. Na to razvaljaj testo, ga s tem nadevom namaži ter potresi po njem še 2 žlici kruhovih drobtin. Zvij tako, da dobiš tenko klobaso. S kuhalničnim držalom razdeli in nareži po dva prsta debele štrukeljčke. Zakuhaj jih v vreli vodi. Vro naj 8—10 minut.

Drobnjakova omaka. 2 trdo kuhani jajci in 3 olupljene krompirje, kuhane v slani vodi pretlači skozi sito ali prav dobro zmeččaj v skledico. Dodaj kisa, malo olja, soli in 5 minut prav dobro mešaj. Nato prideni še 2 žlici drobno zrezanega drobnjaka, prav dobro premešaj in omaka je gotova.

Sirovi štruklji. Iz $\frac{3}{8}$ litra mlačnega mleka in moke napravi vlečeno testo in pusti da nekaj časa počiva. Medtem vmešaj $\frac{3}{8}$ — $\frac{1}{2}$ litra kisle smetane, $\frac{1}{4}$ l sira, pol žlice drobno zrezanega pehtrana ali mete. Nato razvaljaj testo v bolj ozke, (40 cm široke) krpe, namaži s pripravljenim nadevom in zvij. Nareži za palec debele štrukeljčke in jih kuhaj 10 minut v slani vodi. Rahlo mešaj, da se ne prikuhajo. Na mizo jih daj s kropom vred in zabeli z ocvrtimi drobtinami.

Telečja obara. Zreži 1 kg telečjih prsi ali vratu na koščke. V kozico daj 2 žlici masti ter zarumeni 1 žlico drobno zrezane čebule. Na to deni meso, pokrij ga ter praži. Ko se je meso že nekoliko zmečalo, primešaj bledorumeni prežganje, ki si ga napravila iz masti in 2 žlici moke in zalij z vročo vodo. Prideni še peteršilja, limonove lupine, vršček majarona, lovorjev listič in par žlic kisa. Pusti še vreti, da se meso zmečha in daj z žganci na mizo.

Ajdovi žganci s krompirjem. V slani vodi skuhaj 5 na kolesčke zrezanih krompirjev. Potem stresi v lonec $\frac{3}{4}$ l ajdove moke in pusti

vreti še 10—15 minut. Nato odlij nekaj vode ter žgance dobro zmešaj. Vlij še na žgance par žlic razbeljene masti, pokrij lonec, pusti še nekaj minut stati, nakar nadrobi žgance z vilicami v skledo.

Praktični nasveti.

Zanesljivo sredstvo proti molom. Zimsko obleko in perilo zavarujemo čez poletje proti molom, ako vsak kos posebej dobro zavijemo v časopisni papir. Močan duh tiskarniškega črnila molom ne ugaja.

KAKO JE DRUGOD

Nemčija. Koliko važnost polagajo tam na kmetijsko gospodinjstvo izobrazbo, pričajo številne gospodinske šole na deželi in sorodni zavodi, ki jih ima Prusija 10 evangelskih, 3 katoliške; Bavarska 3, Turingiška 2, Meklenburška in Virtsenberška po eno, Saksionska 2, Pomerska 1, dalje še petero vzornih gospodarstev na raznih gradovih. Na katoliški strani zelo uspešno deluje društvo za kmetijsko izobrazbo žen v M. Gladbach, kjer je središče katoliških organizacij.

Afrika. Med organiziranim ženstvom v južni Afriki se je zadnji čas posebno pojavilo stremljenje za gospodinjstvo izobrazbo mladih deklet. Ženska organizacija v Kapstadtu in posvetovalnica za mladinsko varstvo sta skupno sestavili odsek, ki ima proučevati potrebo in praktično izvršitev tega stremjenja. Uspeh tega dela je bil ta, da so se na tehnični šoli v Kapstadtu otvorili gospodinski tečaji. —

Poleg teh pa se je tudi pokazala potreba po temeljiti kmetijski izobrazbi žen, za kar je zveza južnoafriških žen pri vladi napravila potrebne korake in zahtevala tudi za žene dostop na državne kmetijske šole.

Kitajsko. Kakor posnamemo iz zadnjih vojnih poročil iz Kitajske, se odlikujejo tudi zdravnice pri oskrbi ranjencev. Imenujejo se: dr. Chi Mooy, ki je ustanovila v Kantonu žensko in otroško bolnico in ima tudi sicer obsežno prakso, dalje dr. Mary Stone, ki ima v Shanghai žensko in otroško bolnico in dr. Zamei Kin v Pekingju.

Selmo Lagerlöf je odlikovala švedska akademija znanosti z veliko zlato svetinjo. Pesnica in pisateljica Selma Lagerlöf je znana tudi našemu ženstvu po svojih »Kristusovih legendah«, ki jih je že v slovenščino prevedla Marija Kmetova in so izhajale v »Mladiki«.

ORGANIZACIJA

Iz orliške centrale.

Prireditve v Celju. Te se udeleže vsi krožki v območju bivše Štajerske (ki spadajo torej v okoliš mariborske in celjske orlovske ekspoziture). Program prireditve je naslednji:

Takoj po prihodu jutranjih vlakov je ob 8. uri zjutraj zbirališče ob kolodvoru, kjer odda vsaka članica morebitno prtljago. Točno ob pol 9. uri se razvije po mestu sprevod in sicer do Marijine cerkve, kjer bo sv. maša. Po končani sv. maši se nadaljuje sprevod na telovadnico in bo tam takoj skušnja za popoldanski nastop. Ta se prične točno ob 3. uri popoldne s sledečim sporedom: Članice — proste vaje, Mladci — lahka atletika, članice — simbolična vaja (Dvignite Orli), člani — drog, bradlja, štafetni tek, člani — proste vaje.

K prostim vajam vkorakajo članice z rajalnim pohodom, ki ga opisuje Orlovski od-

bornik štev. 7. Vadite ga neprenehoma! Pripravljajte se in urite tudi natančno simbolično »Dvignite Orli«! Vsak krožek naj poleg čim večjega števila telovadkinj prostih vaj postavi vsaj šest članic tudi za to vajo. — V ostalem veljajo za ta nastop iste odredbe in navodila, ki veljajo za stadionsko prireditve v Ljubljani.

Sestre! Le en sam mesec nas še loči od nastopa. Porabimo in izčrpajmo ga popolnoma. Vadimo rajalni pohod, vadimo proste vaje (štajerski krožki zlasti še simbolično vajo), predvsem pa vadimo redovne vaje: korakanje, zavoje, krite in ravnjanje. Vadbe redovnih vaj se udeležujte redno tudi one netelovadkinje, ki nastopite v sprevodu! Odbori, skrbite, da se vse odredbe Orliške zveze glede nastopa takoj in natančno izvrše! Nadzorujte vsako članico, ali in koliko se za nastop pri-

pravljaja, pregledajte še enkrat kroje ter popravite in opomnite na vse morebitne nedostatke! Nepriljubljeni in neizveščane članice ne bomo pripustili niti k sprevedu, niti k nastopu, kar naj vsak krožek upošteva! Bog živi!

Proslava 1100 letnice sv. Cirila rojstva in 10 letnice majske deklaracije.

V teh mesecih praznujejo naši krožki ti dve, za naš narod velepomembni obletnici. Objavljamo program za to slavje, ki se ga bodo gotovo rada poslužila tudi druga naša društva.

I. Govor, ki naj obsega:

1. Kratek oris sv. Cirila in Metoda. — Slovani pogani. — Blagovest slovanskih apostolov — kultura.

2. Razcepljenost slovanskih narodov. — Slovenci-katoličani. — Tujski jarem (zgodovinska dejstva).

3. Za samosvoj razvoj je potrebna svoboda. Ujedinjenje v slovansko državo se je dolgo pripravljalo. Ob dani priliki je iznikla majniška deklaracija, ki je prvotna misel naše jugoslovanske države. — Slovenska žena je pri zbiranju podpisov odlično sodelovala.

4. Postali smo jugoslovanski državljani, a Slovenci moramo vedno ostati, ker smo samo tedaj zmožni oddati celokupni državi kulturne vrednote, ki so trajne.

Viri: Silvo Kranjc: Zgodovina. Dr. Capuder: Zgodovina. Dr. Gruđen: Zgodovina slovenskega naroda. Dr. Grivec: Slovanska apostola sv. Ciril in Metod, Vigred, 1927, štev. 5 »Slovansko občestvo« in »Molitev velesila«. Kraljestvo božje: 1925, 1926, 1927.

II. Petje: Sv. Ciril in Metod. (Solska pesmarica. Ljudska pesmarica. Cecilija. — Adamič i. dr.)

III. Deklamacija: Vladiki Cirilu — sejavcu. (P. Krizostom.) Vigred 1927, štev. 5.

IV. Telovadna točka: Tri dobe češke zemlje.

V. Petje: »Slovenec sem, tako je mati d'jala« ali »Slovenka sem, Slovenka čem ostati«.

VI. Deklamacija: »Ob 10 letnici majske deklaracije« (Savinšek), Vigred, 1927, štev. 5.

Ta program se lahko razširi ali spremeni z nastopnimi točkami:

Deklamacije: 1. Dekletova molitev za domovino. (Vigred 1927, štev. 5.) — 2. Silvina Sardenko: Cirilova slovesna molitev. (Kraljestvo božje, 1927, štev. 2.) — 3. Vital Vodušek: Molitev. (Kraljestvo božje, 1927, štev. 2.) — 4. Jože Pogačnik: Naš duhonosec. (Križ na gori, 1927, štev. 3.)

Petje kot vmesne točke: 1. Slovensko dekle. (Mohorjeva pesmarica.) — 2. Slovenski svet, ti si krasan. (Mohorjeva pesmarica.) — 3. Bodi zdrava, domovina. (Mohorjeva pesmarica.) — 4. Domovina, mili kraj! (Mohorjeva pesmarica.) Itd.

Telovadne točke: 1. Slovensko dekle. (Vaje članic za leto 1927.) — 2. Rajanje po pesmi »Slovenske mladenke«. (Se dobi pri Orliški Zvezi.) — 3. Slovensko dekle poje. (Se dobi pri Orliški Zvezi.) — 4. Sem slovenska deklica. (Obvezne vaje za leto 1921.) — 5. Dekle na vrtu zelenem sedi. (Obvezne vaje za leto 1921.)

Zelo lep je tudi dramatski prizor »Zdržena Slovenija«, ki ga prinaša današnja Vigred. Sestre, umestno je, da proslavimo ta dva jubileja. Zato se skrbno in z vso ljubeznijo pripravljajte na to proslavo!

Sestre sestram.

Stari trg. Zabrile so burje tam pod belim Snežnikom. Mraz je stopil v prijazne kraške koče in jih pobelil s snegom. In tedaj je odšla vzorna mladenka Marija Intihar.

Ze v šoli je bila mirna in pridna deklica.

Ko je dala šoli slovo, je bila v društvu najmarljivejša gojenka in pozneje mladenka. Bila je tudi prav dobra pevka in njen lep, visoki glas se je močno odražal od drugih. Nastopila je tudi v igrar s prav dobrim uspehom.

Sredi njenega dekliskega smeha in petja in rajanja pa je prišla v prijazno viševsko vasico kruta bolezen. Tudi Micki ni prizanesla. Odpeljali so jo kot druge v ljubljansko bolnico.

Ze je skoro okrevala od tifusa in se veselila, da bo božične praznike preživela doma v svojem rodnem domu.

Pa Bog je hotel drugače.

Tifusu se je pridružila davica in utrjala Micki njeno mlado, toliko obetajoče življenje.

Sestra usmiljenka, ki je bila ob njeni smrtni postelji, je dejala: »Nekaj posebnega je bilo na tej deklici. Tako je bila še mlada, a

že tako življensko resna, odločna in deklisko ponosna. Vsi smo jo ljubili; saj je tako vdano prenašala bolezen. Preden ji je za vedno ugasnil žar oči, je vneto poljubljala svetinjico, ki jo je imela na prsih in kakor se utrne zvezdica na večernem nebu, tako mirno in tiho, brez vsakega smrtnega boja ji je ugasnilo življenje.«

Tvoje sestrice — mladenke Te bomo pač povsod pogrešale! Nismo Ti mogle še enkrat stisniti roke v slovo, nismo Ti mogle splesti cvetnih venčkov, okrasiti bele krste s svežim zelenjem in Ti zapeti pesmi v slovo. Daleč od nas si umrla in pokopali so Te v tujem mestu. Pa vem, da bi rada imela svoj zadnji domek tam, v svoji rojstni kraški vasi. Ki je bila zate najbolj polna solnca in toplote in ljubezni. Tam bi Ti mamica rahljala visoki griček, bratci in sestrice bi pa prinašali nanj sveže cvetje in zelenje.

Pa glej, Micka! Čeprav počivaš daleč od rodne hiše, vendar ne boš vedno samevala. Prišli bodo na Tvoj grob vsi oni, ki so Te ljubili, pokrili gomilo z belim in rdečim

cvetjem, vzrastlim tam, na našem dragem Krasu, in Ti prinesli tople pozdrave od Tvoje rodne vasi.

Preveč si v naših srcih, da bi Te pozabili.

Orliški krožek Sv. Križ pri Rog. Slatini.
Videle smo že prej nastopati Orlice in čutile smo, da bi tudi me, čeravno kmečka dekleta, imele veselje do telovadbe. Pogumno smo se oklenile misli, ustanoviti tudi pri nas orliški krožek. — Začetek ni bil težak. Na sestankih Dekliške zveze smo zvedele o dolžnostih, ki nas čakajo, o pravem dekliškem veselju, ki vlada v orliških krožkih in o resnobi, s katero se je treba lotiti dela. Prijavilo se je takoj nad 30 deklet in na praznik Brezmadežne smo se najprej s cerkveno pobožnostjo izročile v varstvo Marijino, potem pa smo imele ustanovni občni zbor, ki so se ga udeležile in nas pozdravile zastopnice iz Šmarja in Rogatca. Z veseljem smo se lotile telovadbe, in na sestankih smo se navduševale za vztrajnost in lepo življenje. Seveda nam je od kraja zlasti telovadba delala težave, toda prijaznosti sestre srenjske načelnice se imamo zahvaliti, da nismo omagale na novi poti. Ona nas je hodila učiti in pod njenim vodstvom smo imele tri en dan trajajoče telovadne tečaje, ki so bili vsakokrat polnoštevilno obiskani. Tudi se je enajst naših članic udeležilo tečaja v Šmarju, s katerega smo odnesle najlepše spomine.

Iz strahu, da bi izgubile službo, so nekatere članice odstopile, v srcu pa so še vedno Orlice. 25. marca smo prvič javno nastopile — jutraj v cerkvi, pri skupnem svetem obhajilu, popoldan pa na akademiji z letošnjimi prostimi vajami in z alegorično sliko za materin dan. Že takrat nas je bilo osemnajst članic v krojih. Po fari je bilo seveda mnogo govorjenja za in proti — toda nas hvala ne bo omamila, zavist in sovraštvo nasprotnikov pa ne ostrašila. Me gremo svojo pot, solncu vedno bližje!

Radeče pri Zidanem mostu. Kakor lani, smo Orlice tudi letos pridružile orliškemu prazniku dne 25. marca še materinski slavnost, katere so se matere številno udeležile. Na sporedu so bile točke:

1. Uvodna pesem.
2. Govor.
3. Junakinji (deklamacija).
4. Telovadni nastop Orličev.
5. Telovadni nastop Mladcev.
6. Otroci materi za god (deklamacija).
7. Simbolične vaje članic.
8. Vaje z raketi.
9. Spomini na mater (recitacija).
10. Za materjo (simbolična vaja).

Vse je uspelo zelo dobro. Vaje »Za materjo« so se na željo občinstva celo morale ponoviti.

Od dne 10. jan. do 3. aprila t. l. pa smo imele tu gospodinjski tečaj, ki ga je obiskovalo 16 deklet. Tako smo potem organizacije dobile priliko za večjo izobrazbo v kuhanju in drugih panogah gospodinjstva za naše poznejše življenje, za kar ostanemo organizaciji vedno hvaležne.

Dne 3. aprila smo zaključile tečaj z razstavo ročnih in kuhinjskih izdelkov, ki je v vseh, celo nasprotnih krogih vzbujala veliko zanimanje, kajti kaj sličnega v Radečah še niso videli. Dekleta, ki niso bila na tečaju, a so razstavo videla, nas sedaj zavidajo in komaj čakajo, da pride tudi nanje vrsta, ker sedaj šele vidijo, kaj se da vse narediti pod spretnim vodstvom.

Gospodični voditeljci Marici Krištofovi pa, ki je z veliko požrtvovalnostjo vodila tečaj in se trudila z nami, kličemo: Bog povrni tisočkrat!

Kamniški »Orliški krožek«. Naš krožek se sicer še nikoli ni oglasil v Vigredi, a zato ne smete misliti, da je zaspal in da ga ni več. Nekaj časa je res hiral, pa se je zopet poživil in zadnje čase že prav živahno deluje.

Vsako sredo imamo dekliški večer na katerem nam predava nadvse požrtvovalni gosp. dr. Roman Tominec. Imeli smo predavanja: o dekliškem značaju, o spiritizmu, o lepem vedenju in sedaj se pripravljamo za tekme. Telovadbo imamo članice, mladenke in gojenke po dvakrat na teden.

Dne 24. februarja smo imele družaben večer. Na sporedu je bila deklamacija »Pust«, enodejanka »Zakleta soba v gostilni«, pri Zlati goski«, kuplet »Dve vdovi«, šaljiva pošta in prosta zabava.

Dne 25. marca smo prav lepo proslavile »Materinski dan«. Priredile smo dobro uspelo akademijo s sledečim sporedom:

1. Deklamacija »Junakinja«. (Članica.)
2. Rajanja s cvetličnim lokom. (Mladenke.)
3. Govor »Mati«. (Članica.)
4. Ave Marija — violinsolo, Serenada — violinsolo.
5. Deklamacija »Naše ljube mame, kakšne so«. (Gojenka.)
6. »Trnjučica« (rajalna igra mladenk in gojenk s petjem).
7. »Mati ziblje, lepo poje«. (Moški zbor.)
8. Koreninčki — pobalinčki (rajanje živih cvetlic s petjem).
9. Za materjo (simbolična vaja po narodni pesmi). (Članice.)
10. »K mamici« (slika otroške ljubezni, v treh dejanjih).

Posebno je ugajala deklamacija male gojenke »Naše ljube mame...«, morala jo je ponoviti. Tudi prelepo vajo »Za materjo« so morale članice še enkrat izvajati.

Velikonočne procesije smo se udeležile v krojih.

V priložnosti se bomo še kaj oglasile!

Mirko Kunčič:

Romanje na Trsat.

To romanje, ki se bo vršilo v dneh 23., 24. in 25. julija, bo združeno z mnogimi ugodnostmi za udeležence: polovično vožnjo po železnici, brezplačnim izletom po Jadranskem morju itd. Priglasje sprejema »Sveta Vojska« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

Ena izmed najlepših, najhvaležnejših božjih poti je to. Na prijaznem gričku — še bolj prijazna cerkev, vabljivo se smehljajoča v božji svet, smehljajoča se trumam romarjev, ki dan za dnem, leto za letom prihajajo k njej, polni svetlega pričakovanja... Kakor prerojene, z novimi duševnimi in telesnimi silami prožete se počutijo v njeni bližini. Pozabljene so moreče skrbi in težave mračne vsakdanjosti; na njihovem mestu se razcvete radost čista in lepa in svetlobe polna, da bi obledel pred njo zaduhel blešč velemestnih dvoran. S sklonjeno glavo in prisluškujočo mislijo stopiš čez prag belega svetišča — in dvoje dobrih rok se razprostre in te mehko poboža; dvoje jasnih, milosti polnih oči se vate zazre in te gorko pozdravi. In ti spoznaš, da je vse drugo prazno in ničevno, da je življenje izgrešeno

in mrtvo brez Boga v srcu, brez Njene gorkote v duši, ki je kelih sladkosti in ljubezni: Marija, Mati Gospodova — — —

Slutnje pomladnih prelesti so se užgale v očeh, v tisočerihih srcih je zaplalo hrepenenje: Na goro, na božjo pot, v bližino Tvojo, o Marija! Miru in samoti si želi trudna duša; Tvoje gorko ljubavi in tolažbe se ji hoče... In je kakor Njen klic, ki narahlo trka na duri srca: Pridite! Za vse imam ljubezni in tolažbe dovolj — — —

Sli bomo romat. Takrat bo poletje; pesem škrančkov in vonj razbohotenih rož bo naša popotnica. Sli bomo. — Mesec julij se bo raziskril v en sam mogočen solčni utrinek — in tudi v naša srca bo pronikla svetla luč.

Pozdravljene, sestre, ki greste z nami!

V oceno smo prejeli:

»Alkoholno vprašanje«. Spisal A. Mrkun. Stane Din 28.— (po pošti 2 Din več) ter se dobiva v vseh knjigarnah, pri »Naši Slogi«, »Sveti Vojski«, Ljubljana, Poljanski nasip 10. Ni bolj aktualnega vprašanja za naš narod kakor ravno alkoholno vprašanje. Alkoholizem je tista rak-rana, ki polagoma razjeda naše narodno premoženje, uničuje srečo nešteti družin ter prinaša v svojih nedoglednih posledicah toliko zla, da ga niti najtočnejša statistika ne more v pravi luči predočiti. Knjiga obravnava sistematično alkoholizem in njega posledice, navaja vzroke modernega alkoholizma in daje premišljena navodila za boj proti sovražniku. Nato našteva alkoholna nadomestila ter preide k protialkoholnim organizacijam, v katerih nam poda v kratkih potezih lep pregled. V lepo razvrščenem drugem delu nam podaja odredbe in zakone ter pojasnjuje, kako morejo posamezniki in društva in oblasti omejevati alkoholizem. Res je, da je treba v prvi vrsti z vzgojo in reformo naše družbe, s prosvetnim delom in dobrim zgledom vcepljati smisel za treznost, vendar pa se moramo v skrajnih slučajih posluževati tudi zakonitih sredstev.

Sestre! Nabavite si knjigo, bogata vsebina vam bo dala mnogo snovi za predavanja in izobrazbo. Končamo s stavkom, ki ga je napisal pisatelj sam: »Zatorej slovenske žene, naprej! V srce žena je položil Stvarnik predvsem sočutje in ljubezen. Torej naprej v sveto vojsko proti največjemu zlu, v rešitev človeške družbe!«

Marija v senci naših dni. Šmarnice. Spisal Stanko Stanič, duhoven. Gorica 1927. Založila Katoliška knjigarna.

Te najnovejše Šmarnice obdelujejo v duhovnih, krepko in poljudno pisanih berilih naj-

važnejša vprašanja sodobnega duh. življenja. Sedem beril obravnava sedmero poglavitnih grehov; drugi teden nam kaže — v luči Marijinega vzgleda — sedmero krščanskih čednosti. V sledečih dvanajstih berilih nam kaže knjiga pot do čednostnega, boguydanega življenja; razlaga nam milosti, ki kipijo iz sedmerih zakramentov. Šmarnice se dvignejo zadnje tri dni na višine vere, upanja, in ljubezni ter zaključijo s kratko ponovitvijo poglavitnih misli vsega meseca. Izvirno in prav slovensko delo! Zelo zanimivi in prikladni so zgledi, ki jih je pisatelj večinoma vzel iz slovenske verske zgodovine. Šmarnice stanejo v platno vezane Din 20.—. Dobe se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

»O Bogu in o nas«, spisal J. Kühnel — lepa in globoka, toda ne pretežka premišljevanja. Zelo porabno tudi kot darilo.

V samoti z Bogom, spisal samotni župnik (dva zvezka). Prvi del obsega Spoznanja, drugi Notranje življenje. — Vsem tistim, ki vedno tožijo: »Ne morem in ne morem zbrano moliti,« bi knjigo prav toplo priporočili. Najgloblje in najtežje resnice so namreč podane v obliki priručnega razgovaranja z Bogom. Tudi zunanja oblika je zelo priročna.

Nekaj o Španiji za omikani svet, spisal Alban Stolz. Kdo ga ne pozna, duhovitega pisatelja in velikega voditelja konvertitov-spreobrnjenec! V tem delu popisuje svoje doživljanje na potu v Španijo in pri tem pove še marsikako svojo — zelo umestno in duhovito opazko. Ob taki knjigi se obzorje razširi in človek se marsičesa kar mimogrede nauči. (Vse navedene knjige je izdala založba Herder & Co., Freiburg i. Br.)

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; za inozemstvo 32 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Zvona Primčeva.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

NOVA ZALOŽBA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 19

*Vse
pisarniške potrebščine
Vse knjige*

*PRIPOROČAMO
NAŠO DOMAČO*

*KOLINSKO
CIKORIJO!*

Zavarujte svoje življenje, poslopje, premičnine, pri

Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Podružnice:

CELJE

Breg št. 33

ZAGREB

Pejačevićev trg 15

SARAJEVO

Vrbanja ulica št. 4

TISKARNA: JUGOSLOVANSKA KLIŠARNA:

izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij,
priprosti in umetniški
tisk v eni in več barvah

LITOGRAFIJA:

izvrševanje vsakovrst-
nih ilustracijskih del,
eno- in večbarvnih,
potom kamenotiska,
offset-tiska in alumi-
nijevega tiska: plaka-
tov, etiket, reklamnih
tiskovin, vrednostnih
papirjev etc., po last-
nih osnutkih ali načrtih
naročnikovih

**TISKARNA
V LJUBLJANI**

**ČRKOLIVNICA
GALVANOPLASTIKA
STEREOTIPIJA**

**PRVOVRSTNA IZVRŠITEV
UMERJENE CENE**

dobavlja vse vrste
klišejev po risbah, pe-
rorisih, fotografijah,
akvarelnih in oljnatih
slikah za reprodukcijo
v eno- ali večbarvnem
tisku, v poljubni ve-
likosti in obliki

BAKROTISKARNA:

enobarvni bakrotisk
najrazličnejših umet-
niških ilustracij, časo-
pisov, revij, albumov,
propagandnih tisko-
vin, razglednic etc.

Poslušaj, bebica moja!

Da je perilo lepo bleščeče in
ima prijeten vonj, se mora
prati vedno le z „GAZELA“-
milom, ki je najboljši do-
mači izdelek.

GAZELA MILO